

V úzine pod Zoborom, kde rieka Nitra objíma skalné bralo s katedrálou, sa rozkladá rovnomenné mesto. Práve s jeho hradom a chrámom sú spojené výnimočnosti a dávna sláva. Prívlastok „matka“ jej prisúdili viaceré prvenstvá. Úrodné územie husto osídlené už pred 30-tisíc rokmi. Veľkosť aglomerácie, aká tu bola v stredoveku, nemá obdobu na území Európy... Napríklad osem metrov široká dláždená cesta v hradisku, lemovaná domami a dielňami,

známka za rok 2013 a ďalšie svetové prvenstvo získal aj hárček.

Tretie jubileum teda pripomínalo 1150. výročie uznania liturgického jazyka. Nádhernú známku v podobe hárčeka, dielo prof. Dušana Kállaya v majstrovskom ryteckom spracovaní Františka Horniaka, vydali súčasne dve poštové správy: naša a vaticánska. Slávnostné uvedenie známky sa uskutočnilo počas celoslovenských Cyrilo-metodských osláv 2018 na Svätoplukovom námestí. Čestná

pustovníkov v Nitre na Zobore a na Skalke pri Trenčíne. Prvý sa stal patrónom Nitry. Obaja boli pápežom Gregorom VII. vyhlásení za svätých, ich telesné pozostatky sú v striebornom relikviári, uloženom v podstavci obetného stola v nitrianskom biskupskom chráme. Aj Zoborská listina z roku 1113 má malé okrúhle výročie – 905 rokov. Je našou najstaršou rukopisnou pamiatkou a môžete sa s ňou zoznámiť v Diecéznom múzeu na Nitrianskom hrade.

Nitra v roku výročí aj na známkach

Nitra – matka slovenských miest zaznamenala v tomto roku viacero významných výročí, ktoré majú aj celonárodný, ba ešte širší presah. Zsvätenejšie náš spolupracovník v krásnej bodke na záver čísla.

Text: Milan Šajgalík | Foto: archív autora

veľa napovedá o naznačenom. Výročie prvé – 1190 rokov od postavenia prvého kresťanského kostola v stredovýchodnej Európe. Sláva Nitry sa začína súčasne s písanými dejinami Slovenska. Spis O obrátení Bavorov a Korutáncov udáva, že pre knieža Pribinu na jeho majetku Nitrava arcibiskup Adalram vysvätil kresťanský chrám. Pribina sa stal prvým známym slovanským panovníkom na našom území a Nitra prvým známym mestom. Vysviackou chrámu dosiahla prvenstvo v celej strednej a východnej Európe. Ďalšiu prioritu získala pri zriadení biskupstva, ktoré súvisí s pôsobením solúnskych bratov.

Výročie druhé – 1155. výročie príchodu byzantskej misie k našim predkom, pre ktorých Sv. Cyril a sv. Metod vytvorili hlaholiku. V nej zapísali preklady literatúry a u pápeža dosiahli, že v roku 868 uznal slovanskú reč za štvrtý bohoslužobný jazyk. Jubileá pripomenula Slovenská pošta v rokoch 2013 a 2018 vydaním poštových známk vo forme hárčeka. Obe boli do obehu slávnostne uvedené v Nitre. Znamka získala na svetovom fóre ocenenie Najkrajšia

Filatelistický skvost. 1150. výročie uznania liturgického jazyka na známke

úloha predstaviť známku z tribúny pripadla jej navrhovateľovi, autorovi týchto riadkov. Podnet na vydanie známky vyšiel z klubu filatelistov KF 52-51, pôsobiacom pri Dome MS v Nitre. Ďalej – 935 rokov uplynulo od kanonizácie prvých slovenských (a vôbec uhorských) svätých – sv. Andreja-Svorada a sv. Beňadika,

Nitran, filatelista a vlastenec. Milan Šajgalík (vpravo) v spoločnosti vynikajúceho grafika Dušana Kállaya

770-ročné slobodné kráľovské mesto Nitra k výročiu udelenia výsad panovníkom Belom II. (2. 9. 1248) vydalo knihu, akou sa nemôže pochváliť žiadne iné mesto. Na titulnej strane dominuje hradná katedrála na poštovej známke, vložená do kruhopisu *Nitra pohľadom filatelistu*. Obraz evokuje oko a zreničku, do ktorej „padla“ známka Nitry. Čo všetko môžu povedať poštové známky a poštové pečiatky o Nitre? Odpovedám na 99 stranách – známkou, pečiatkou, celinou či celistvosťou a stručným sprievodným textom. Kým človek knižku neprelistuje, ani by neveril, že zúbkovaná krása, ale aj pečiatky, môžu o meste poskytnúť toľko informácií. Od geografických, historických cez šport, kultúru, udalosti... Majú, pravdaže, aj archívnu a dokumentačnú hodnotu. „Nešetril“ som napríklad na sérii poštových pečiatok, aké sa používali v Nitre od počiatku až po vznik prvej republiky. Jednoriadkové, dvojriadkové, kruhové pečiatky a ich vývoj v uvádzaní dátumu či zmenách z latinského NEUTRA na maďarské NYITRA a (až rok po vzniku ČSR) konečne pôvodné historické – NITRA. ■